

תוכן העניינים :

מבוא.....3

פרק 1 : מדינות המפרץ הפרסי.....4

פרק 2 : תולדות היחסים בין בריטניה למדינות המפרץ.....5

פרק 3 : אי-הסדר של המערכת הפוליטית הבינלאומית והשפעת הגלובליזציה עליה.....8

סיכום : היחסים בין בריטניה למדינות ה-GCC והשפעת הגלובליזציה עליהם ועל המערכת הפוליטית הבינלאומית.....10

ביבליוגרפיה.....12

מבוא :

לשש המדינות הנכללות במועצת שיתוף הפעולה של מדינות המפרץ (GCC): סעודיה, איחוד האמירויות, כווית, בחריין, עומאן וקטאר, יש היסטוריה ארוכה עם הממלכה המאוחדת של בריטניה, שרובה החלה עוד בשלהי המאה ה-19.

בשנה החולפת בריטניה החלה לקיים דיונים לקראת הסכם סחר מדיני, שעליו היא מתכוונת לחתום עם מדינות אלו, בין היתר על רקע ניסיונותיה לחזק קשרים מדיניים-כלכליים מחוץ לאירופה לאחר פרישתה מהאיחוד האירופי (הברקזיט).

הדיונים בנושא צפויים להתחיל בתחילת השנה הבאה (2023), לאחר שלושה חודשים של התייעצות עם גופים שונים בבריטניה. לבריטניה ולמדינות המפרץ הפרסי יש אף היסטוריה של הסכמים כלכליים פוריים מאוד. ב-2019 למשל, היקף הסחר של בריטניה עם מדינות ה-GCC עמד על 45 מיליארד ליש"ט, כ-7% מהיקף הסחר של בריטניה עם מדינות האיחוד האירופי באותה שנה, כשבעבר היקף המסחר עם סעודיה לבדה עמד על כ-43 מיליארד ליש"ט, מה שהוכיח את עצמו כמשתלם לממלכה המאוחדת.

שרת הסחר הבינלאומי של בריטניה, אן מארי טרוולין טוענת כי זוהי הזדמנות אדירה הניתנת לממלכה לקדם סחר חופשי עם השוק ההולך וגדל במדינות אלו, שחיוני מאוד לאינטרסים הכלכליים האסטרטגיים של בריטניה.

למרות האופטימיות הרבה, בעקבות תהליך הגלובליזציה שנוצר בכל העולם בשנים האחרונות, היחסים בין בריטניה לבין מדינות המפרץ עלולים להפוך למתוחים ובמקום לקדם את שני הצדדים מבחינה כלכלית- הם עלולים ללכת כמה צעדים אחורה לכיוון הפוך מיחסים כלכליים ודיפלומטיים טובים.

בעבודה זו נבחן תחילה מהם יחסיה של בריטניה עם כל אחת ממדינות המפרץ הפרסי, תוך בחינה מקרוב של יחסיה הדיפלומטיים והסכמים כלכליים ופוליטיים שנעשו לאורך השנים, לפני הקמת מועצת ה-GCC ואף בשנים האחרונות.

בהמשך העבודה נבחן מקרוב את התיאוריה של קנתי וולץ (Waltz, 2005), לפיה המערכת הפוליטית הבינלאומית היא אנרכית מטבעה מפני שאין שליט אחד האחראי לסדר בעולם, בשונה ממערכות פוליטיות פנימיות של כל מדינה ומדינה בעולם.

נחקור גם מהי גלובליזציה, וכיצד היא משפיעה על מערכות אלו ברמה הבינלאומית, האם היא הופכת את העולם למקום "מסודר" יותר, או שמא גורמת להעמקה של אי-הסדר השרוי בו. בעקבות כך גם נבדוק האם התפתחות הגלובליזציה בשנים האחרונות מקשה על חתימת ההסכם העתידי בין בריטניה לבין מדינות המפרץ, או שמא מקדמת אותו ואת 2 הצדדים אל עבר רווחה כלכלית וחברתית.

פרק ראשון: מדינות המפרץ הפרסי

מועצת שיתוף הפעולה של מדינות המפרץ, הידועה גם בראשי התיבות שלה - Gulf Cooperation Council - GCC, היא גוף פוליטי-כלכלי, המאגד את 6 המדינות השוכנות לחופיו של המפרץ הפרסי: כווית, ערב הסעודית, איחוד האמירויות הערביות, עומאן, בחריין וקטאר.

המועצה נוסדה בשנת 1981, באבו דאבי (שבאיחוד האמירויות), והרקע להקמתה הייתה המלחמה בין עיראק לאיראן שהחלה כשנה קודם לכן, וערערה את הביטחון היחסי ששרר באזור קודם לכן. המטרה העיקרית בהקמת המועצה הייתה חיזוק ועיצוב של נסיכויות קטנות במפרץ, והידוק הקשרים הביטחוניים-כלכליים ביניהם (Zeidan, 2021).

הפוטנציאל הכלכלי הטמון במדינות אלו הוא עצום, בעיקר מפני שהן מחזיקות ב-54.4 אחוזים מסך כל עתודות הנפט העולמיות, וב-40.5 אחוזים מסך כל עתודות הגז העולמיות (גוז'נסקי, 2012).

מרבית המחקר הביטחוני בנושא המפרץ הפרסי עוסק בתחרויות ובעימותים בין המדינות השוכנות לחופיו, זאת לאור שורה של מתיחויות שפקדו את המפרץ בעבר כגון: משברי אנרגיה עולמיים, מלחמות אזורים, גלי טרור, התערבות חיצונית ממושכת ושורה של עימותים (גוז'נסקי, 2012).

המאמצים הכלכליים שהמועצה ניסתה להשיג בנוגע לכל שש המדינות היו בין השאר ניסיון למטבע אחיד של מדינות המפרץ, בדומה לזה של האיחוד האירופי, שלא נחל הצלחה. אולם, תיאום במדיניות מס אחידה הוכיח את עצמו כמעשי, והוא יצא לפועל ב-2015, בין היתר עם מס מכס אחיד לכל מדינות אלו (Zeidan, 2021).